

Raadsvoorstel en besluitnota

Onderwerp

Aanwijzen Functionaris Gegevensbescherming

Gevraagd besluit

- mr. J.M. de Vries Hoogerwerff aan te wijzen als Functionaris Gegevensbescherming met ingang van 1 april 2023, onafhankelijk toezichthouder op de AVG voor de verwerkingen waarvoor de gemeenteraad verantwoordelijk is.
- mr. I. Smeding met terugwerkende kracht aan te wijzen als waarnemend FG van december 2022 tot en met april 2023.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar

Kernverhaal

- Op 25 juni 2019 hebben het college, de raad en de burgemeester het besluit genomen om een Functionaris Gegevensbescherming (hierna: FG) aan te wijzen. mr M. Magala is per 1 december 2022 uit dienst getreden.
- mr. J.M. de Vries Hoogerwerff is op 1 april 2023 in dienst getreden.
- mr I. Smeding heeft de rol van FG tijdelijk waargenomen van 1 december tot en met april 2023.

De FG dient formeel aangewezen te worden door alle gemeentelijke bestuursorganen die persoonsgegevens verwerken. Een besluit is daarom nodig van de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders (B&W) en de burgemeester, voor zover ieders bevoegdheid en de verwerkingen waarvoor zij verantwoordelijk zijn.

De verplichte aanwijzing van een FG is geregeld in artikel 37 van de Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: AVG)

De privaatrechtelijke inhuur van een tijdelijke FG en het arbeidscontract met de nieuwe FG heeft vooruitlopend op dit bestuursrechtelijk proces plaatsgevonden vanwege de noodzaak van continuïteit.

Aanleiding

Als een overheidsorgaan persoonsgegevens verwerkt dan bestaat de verplichting om een FG aan te wijzen.

- De gemeenteraad voor de verwerking van persoonsgegevens door de griffie
- de burgemeester voor alle verwerkingen van persoonsgegevens die te maken hebben met de veiligheidstaken; en
- het college van burgemeester en wethouders voor alle overige verwerkingen van persoonsgegevens en de verwerking van politiegegevens door bijzonder opsporingsambtenaren (BOA's) op grond van de AVG en de wet politiegegevens (Wpg).

Voor het beschermen van persoonsgegevens is vanaf 25 mei 2018 de AVG van toepassing

De Gemeente draagt de verantwoordelijkheid voor het gebruik van en het beschermen van de persoonsgegevens. Een aantal concrete plichten en verantwoordelijke zijn:

- Zorgvuldig en rechtmatig gebruik
De gemeente dient zorg te dragen dat persoonsgegevens en politiegegevens op een zorgvuldige, rechtmatige, veilige, proportionele en vertrouwelijke wijze worden verwerkt. De gemeente moet zich daarover ook verantwoorden.

- Rechten van burgers
 - Burgers hebben een aantal rechten die zij kunnen uitoefenen waaronder het recht op inzage en correctie.
 - Ook kunnen vragen gesteld worden of een klacht worden ingediend bij toezichthouders FG of AP.
- Registerplicht en transparantie: register van verwerkingen en privacy verklaringen
De gemeente moet documenteren welke persoonsgegevens worden verwerkt, met welk doel, op basis van welke grondslag, waar de gegevens vandaan komen, hoe lang de gegevens worden bewaard en met wie de gegevens worden gedeeld. Ook dient de gemeente hierover transparant te zijn.
- Risico's analyseren en beheersen: DPIA
Een risico analyse met het beschrijven van beheermaatregelen dient in sommige gevallen gemaakt te worden bij het gebruik van persoonsgegevens door de gemeente (een zogenoemde Data Protection Impact Assessment, DPIA).
- Procedure opstellen voor en afhandeling van datalekken
- Afspraken met derden
Als de gemeente samenwerkt met andere organisaties of bedrijven of externen inhuurt en er worden persoonsgegevens verwerkt, dan dienen afspraken die gemaakt worden ook over bescherming van persoonsgegevens te gaan.

Beoogd resultaat

Continuïteit in het uitoefenen van intern onafhankelijk toezicht op de toepassing en naleving van de AVG met als doel een rechtmatige verwerking van persoonsgegevens en het vroegtijdig identificeren en adresseren van risico's rondom privacy.

Interne consistentie doordat alle bestuursorganen van de gemeente Zaanstad gelijktijdig dezelfde Functionaris Gegevensbescherming als toezichthouder aanwijzen. De gemeente is privaatrechtelijk namelijk een rechtspersoon en de gemeentelijke processen zijn verweven.

Kader

- Artikel 37, 38 en 39 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming
- Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming
- Richtlijnen voor Functionarissen Gegevensbescherming van de artikel 29 Werkgroep van Europese Privacy Toezichthouders
- Visie Privacy en informatiebeveiligingsbeleid gemeente Zaanstad 2020/16287
- Privacybeleid gemeente Zaanstad 2020/16288
- Besluit 25-6-2019 nummer 2019/ 15242
- Handleiding AVG versie april 2023 van het Ministerie van Veiligheid en Justitie

Argumenten en afwegingen

Privacy speelt een belangrijke rol in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van inwoners van de gemeente Zaanstad en ook in de relatie en het vertrouwen tussen burgers en de lokale overheid. Privacy is een grondrecht vastgelegd in de Grondwet.

Toezichthouders

De landelijke Autoriteit Persoonsgegevens (hierna: **AP**) houdt als externe toezichthouder toezicht op het waarborgen van de privacy. De AP is bevoegd tot het uitdelen van boetes.

De **FG** is de gemeentelijke interne toezichthouder, die op grond van de AVG onafhankelijk toezicht uitoefent. De taken en positie van de FG worden in handreiking AVG van het ministerie van Justitie en Veiligheid duidelijk uitgelegd¹:

¹ zie 5.4 op pagina's 51-56 van de Handleiding Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) | Rapport | Rijksoverheid.nl versie april 2023

Taken van de FG

1. De FG informeert en adviseert over uw verplichtingen op grond van de AVG
2. De FG ziet toe op de interne naleving van de AVG en uw interne gegevensbeschermingsbeleid. Dit toezicht ziet onder meer op de vraag of u voldaan heeft aan uw verplichtingen omtrent:
 - het toewijzen van verantwoordelijkheden;
 - bewustmaking en opleiding van het bij de verwerking betrokken personeel; en
 - audits;De FG verzamelt ten behoeve van het toezicht informatie binnen uw organisatie om verwerkingsactiviteiten te identificeren, te analyseren en te beoordelen.
3. De FG moet op uw verzoek adviseren over risicoanalyses en toezien op de uitvoering daarvan (Data Protection Impact Assessment, DPIA of gegevensbeschermings-effectbeoordeling, GEB)
4. Samenwerken met en optreden als contactpunt voor de Autoriteit persoonsgegevens
5. De FG rapporteert over de uitvoering van zijn taken.

Positie van de FG

Om de rol van FG goed te kunnen uitvoeren, dient de FG goed gepositioneerd te zijn binnen de organisatie. Dit betekent het volgende:

1. De FG moet tijdig en behoorlijk betrokken worden
Om dit te waarborgen, dient u erop toe te zien dat:
 - De FG regelmatig wordt uitgenodigd om aan vergaderingen van het hoger management en het middenmanagement deel te nemen.
 - Aan de mening van de FG altijd passende waarde wordt gehecht. Bij geschillen is het raadzaam om vast te leggen waarom het advies van de FG niet gevolgd is.
 - De FG onmiddellijk wordt geraadpleegd indien zich een datalek of ander incident voordoet.
 - Verder is het aan te bevelen de FG uit te nodigen wanneer beslissingen met gevolgen voor gegevensbescherming worden genomen.
 - Tenslotte dient alle relevante informatie tijdig aan de FG te worden verstrekt.
2. De FG moet ondersteund worden in de uitvoering van zijn taken
 - Door de FG toegang te verschaffen tot persoonsgegevens en verwerkingsactiviteiten, zodat deze zelf kan onderzoeken welke verwerkingsactiviteiten plaatsvinden en of deze voldoen aan de vereisten van de AVG.
 - Middelen ter beschikking te stellen die de FG nodig heeft om zijn taken te vervullen.
 - Wanneer binnen uw organisatie tegen het advies van de FG in besluiten worden genomen die naar zijn oordeel in strijd zijn met de AVG, dient de FG de mogelijkheid te hebben om zijn advies voor te leggen aan het hoogste management binnen de organisatie.
3. De FG dient onafhankelijk zijn rol te kunnen vervullen.
 - Dit houdt onder andere in dat u de FG geen instructies mag geven, bijvoorbeeld met het oog op het beoogde resultaat van een onderzoek, hoe een klacht dient te worden afgehandeld, of omtrent het betrekken van de Autoriteit persoonsgegevens.
 - De FG heeft ook een vorm van ontslagbescherming: de FG kan niet ontslagen of gestraft worden voor de uitvoering van zijn FG-taken.
4. De FG mag geen conflicterende belangen hebben
5. Betrokkenen moet contact op kunnen nemen met de FG
6. De FG is gehouden tot geheimhouding

Naleving van de AVG en verantwoordelijkheid

De functionaris voor gegevensbescherming is **niet** eindverantwoordelijk voor de naleving van de AVG. De verwerkingsverantwoordelijke blijft eindverantwoordelijk (accountable) voor de goede naleving van de AVG. De FG wordt geraadpleegd (consulted) en houdt toezicht, maar is niet de degene die uiteindelijk de beslissing neemt over het al dan niet verwerken van persoonsgegevens of het nemen van maatregelen."

Bezetting positie FG

- Op 25 juni 2019 is op grond van artikel 37 AVG door het college, de raad en de burgemeester het besluit genomen een FG aan te wijzen. mr. M. Magala is per 1 december 2022 uit dienst getreden.
- mr. J.M. de Vries Hoogerwerff is op 1 april 2023 in dienst getreden.
- mr. I. Smeding is waarnemend FG geweest van 1 december tot en met april 2023

Draagvlak

n.v.t.

Aansluiting externe ontwikkelingen

n.v.t.

Financiële consequenties

De dekking van de activiteiten van de FG en de FG ad interim is structureel verwerkt in de begroting.

Juridische consequenties

- Iedere overheidsorganisatie dient vanaf 25 mei 2018 een FG te hebben aangewezen. Die aanwijzing moet plaatsvinden op persoonsnaam.
- Aanwijzen alleen is niet voldoende, het onafhankelijke toezicht moet ook daadwerkelijk worden uitgeoefend.
- Wanneer dit, door welke omstandigheid ook, niet het geval is, kan de AP de overheidsorganisatie een boete opleggen van maximaal € 10 miljoen op grond van artikel 83, lid 4 van de AVG.

Communicatie en traject

Op grond van de AVG publiceert de gemeente de contactgegevens van de FG en verstrekt deze informatie aan relevante toezichthouders. Het is mogelijk om via mail contact op te nemen met de FG via de website van de gemeente Zaanstad..

Vooruitlopend op dit besluit is de nieuwe FG aangemeld de AP op 3 april 2023.

Gemeentebld

Bekendmaking in Gemeentebld (DROP) en publiceren op overheid.nl (CVDR)

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Zaanstad,

Besluit:

1. mr. J.M. de Vries Hoogerwerff aan te wijzen als Functionaris Gegevensbescherming met ingang van 1 april 2023, onafhankelijk toezichthouder op de AVG voor de verwerkingen waarvoor de gemeenteraad verantwoordelijk is.
2. mr. I. Smeding met terugwerkende kracht aan te wijzen als waarnemend FG van december 2022 tot en met april 2023.

In de vergadering van donderdag 20 juli - 2023

De griffier,

De voorzitter,